

Sygn. akt VI ACa 180/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 października 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA – Małgorzata Manowska (spr.)

Sędzia SA – Anna Orłowska

Sędzia SA – Teresa Mróz

Protokolant: – sekr. sądowy Beata Pelikańska

po rozpoznaniu w dniu 9 października 2013 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa (...) S.A. z siedzibą w W.

przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 30 października 2012 r.

sygn. akt XX GC 318/11

uchyla zaskarżony wyrok w całości i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

VI ACa 180/13

UZASADNIENIE

(...) S.A. z siedzibą w W. wnosił o zasądzenie od (...) S.A. z siedzibą w W. kwoty 940.154,56 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 11 lipca oraz kosztami postępowania. W uzasadnieniu pozwu wskazano, że powód zawarł z pozwanym umowę ubezpieczenia, na mocy której ubezpieczone zostało mienie należące do Grupy (...) S.A., w skład którego wchodziło 29 określonych nieruchomości. W dniu 3 czerwca 2010 r. doszło do zalania budynku przy ul. (...) w W., w wyniku czego powstała szkoda w mieniu powoda.

Wyrokiem zaocznym z dnia 2 lutego 2012 r. Sąd Okręgowy w Warszawie uwzględnił powództwo w całości.

W sprzeciwie od tego wyroku pozwany wnosił o uchylenie wyroku zaocznego i oddalenie powództwa w całości. Pozwany w pierwszym rzędzie zarzucił, iż powód nie posiada legitymacji czynnej w sprawie niniejszej albowiem przelał wierzycelność z umowy ubezpieczenia. Niezależnie od powyższego pozwany podniósł, że nie ponosi odpowiedzialności za doznaną przez (...) S.A. szkodę, gdyż mienie zlokalizowane przy ul. (...) nie było objęte w dniu szkody ochroną ubezpieczeniową. Pozwany zaprzeczył również wysokości dochodzonego przez powoda roszczenia.

Odnośnie zarzuty braku legitymacji czynnej powód podniósł, że umowa przelewu wierzytelności na rzecz banku została zawarta po powstaniu szkody. Wskazał również, że intencją stron umowy przelewu było przelanie jedynie ewentualnych wierzytelności przyszłych tj. powstałych po dniu zawarcia umowy przelewu. Na dowód powyższego powód przedłożył oświadczenie banku. Powód podnosił, że taka wola stron znalazła odzwierciedlenie w treści samej umowy przelewu, albowiem gdyby strony chciały, aby poza przyszłymi wierzytelnościami z tytułu polisy, umową przelewu objęta została również istniejąca już wierzytelność, to dały by temu wyraz umieszczając wyraźne postanowienie w tym zakresie, czego nie uczyniły.

Wyrokiem z dnia 30 października 2012 r. Sąd Okręgowy w Warszawie uchylił wyrok zaoczny z dnia 2 lutego 2012 r. i oddalił powództwo.

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 19 listopada 2009 r. powód zawarł z pozwanym jako ubezpieczycielem umowę ubezpieczenia, która została potwierdzona polisą nr (...).

W dniu 3 czerwca 2010 r. doszło do zalania (na skutek deszczy nawalnych) budynku przy ul. (...) w W..

W dniu 20 lipca 2010 r. pomiędzy powodem a (...) Bank (...) S.A. w W. została zawarta formie pisemnej umowa o przelew wierzytelności z umowy ubezpieczenia. W par. 2 ustęp 1 umowy przelewu zamieszczono oświadczenie powoda, iż przysługuje mu wierzytelność (zwana dalej „Wierzytelnością”) z tytułu umowy ubezpieczenia potwierdzonej polisą nr (...) z dnia 19.11.2009 r. wystawioną przez pozwanego. Powód oświadczył również, że powyższa polisa obejmuje ubezpieczenie budynku na nieruchomości położonej w W. przy ul. (...) w zakresie określonym polisą (§ 2 ust. 2 umowy). Z kolei w § 3 ust. 1 umowy określono, iż celem zabezpieczenia spłaty wierzytelności banku wobec powoda z tytułu umowy kredytowej, powód przelewa na rzecz banku Wierzytelność oraz wszystkie przyszłe wierzytelności wynikające z nowych lub przedłużonych umów ubezpieczenia, a bank ten przelew przyjmuje.

Strony umowy postanowiły, iż przelew wierzytelności wygasa po wykonaniu przez powoda wszystkich zobowiązań wynikających z umowy kredytowej (§ 6 ust. 1 umowy).

Pozwany w dniu 2 sierpnia 2010 r. potwierdził na umowie przelewu, iż przyjmuje do wiadomości i realizacji zawiadomienie powoda o przelewie na rzecz w/w banku na podstawie tej umowy wierzytelności wynikających z umowy ubezpieczenia potwierdzonej polisą nr (...) oraz potwierdził, że ubezpieczenie w/w polisą obejmuje ubezpieczenie budynku na nieruchomości położonej w W. przy ul. (...).

(...) Bank (...) S.A. w W. w wystawionym przez siebie oświadczeniu z dnia 1 lipca 2011 r. wskazał, że w celu zabezpieczenia wierzytelności wynikających z umowy kredytowej m.in. została zawarta w dniu 20.07.2010 r. umowa o przelew wierzytelności z polisy ubezpieczeniowej z dnia 19 listopada 2009 r. (...) wystawionej przez pozwanego.

Bank oświadczył, iż intencją stron (pomimo braku jednoznacznych zapisów w umowie przelewu) było przelanie na rzecz banku jedynie ewentualnych wierzytelności przyszłych tj. powstałych po dniu zawarcia umowy cesji.

Sąd Okręgowy uznał, że powodowi nie przysługuje legitymacja do dochodzenia wierzytelności z tytułu szkody powstałej w dniu 3 czerwca 2010 r. w budynku przy ul. (...) w W. objętej polisą nr (...). Powód dokonał bowiem przelewu na rzecz (...) Bank (...) S.A. w W. wierzytelności z tytułu umowy ubezpieczenia potwierdzonej powyższą polisą z dnia 19.11.2009 r. Oznacza to, że uprawniony do żądania zapłaty odszkodowania, w związku z zawartą umową ubezpieczenia, jest wyłącznie (...) Bank (...) S.A. w W..

W związku z powyższym Sąd I instancji przyjął, abstrahując od pozostałych zarzutów pozwanego, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Odnosząc się do poglądu powoda, iż powód nie zbył wierzytelności dochodzonej niniejszym pozvem, gdyż zbył jedynie przyszłe wierzytelności z tytułu umowy ubezpieczenia potwierdzonej polisą nr (...), i taka była intencja stron umowy przelewu Sąd Okręgowy wskazał, że pogląd ten, jako nieudowodniony nie zasługuje na uwzględnienie. Zdaniem Sądu I

instancji okoliczność zawarcia w formie pisemnej umowy przelewu i treść tej umowy była niesporna między stronami. W umowie tej znalazł się zapis, iż powód przelewa na rzecz banku Wierzytelność (tj. wierzytelność z tytułu umowy ubezpieczenia potwierdzonej polisą nr (...) z dnia 19.11.2009 r.) oraz wszystkie przyszłe wierzytelności wynikające z nowych lub przedłużonych umów ubezpieczenia Przedmiotu Ubezpieczenia.

Zdaniem Sądu Okręgowego, w umowie przelewu w sposób precyzyjny zatem określono wierzytelność będącą przedmiotem rozporządzenia. Strony nie określiły natomiast czy przedmiotem rozporządzenia są wierzytelności istniejące oraz przyszłe wynikające z umowy ubezpieczenia, czy też tylko wierzytelności istniejące, czy też tylko wierzytelności przyszłe. Brak jest zatem podstaw, według Sądu I instancji, aby w oparciu o samą pisemną treść umowy oraz twierdzenia powoda przelew wierzytelności ograniczać tylko do wierzytelności przyszłych tym bardziej, że strony umowy w par. 3 ustęp 1 oprócz wierzytelności potwierdzonej polisą nr (...) zamieściły postanowienie o przelewie przyszłych wierzytelności.

Sąd Okręgowy zauważył, iż na okoliczność prezentowanego poglądu powód przedstawił jedynie oświadczenie banku. Z oświadczenia tego wynika, iż w ocenie banku intencją stron było przelanie na rzecz banku jedynie ewentualnych wierzytelności przyszłych to jest powstałych po dniu zawarcia umowy cesji. Oświadczenie to nie odnosiło się jednak do umowy o przelew wierzytelności z polisy ubezpieczeniowej nr (...) lecz z polisy o nr (...). W związku z tym oświadczenie to, zdaniem Sądu I instancji nie mogło doprowadzić do uznania, iż zgodny zamiar i cel umowy o przelew wierzytelności z polisy ubezpieczeniowej nr (...) był taki, że strony dokonały jedynie przelewu wierzytelności przyszłych.

Innych dowodów na okoliczność zgodnego zamiaru stron i celu umowy przelewu wierzytelności powód nie przedstawił.

W tych okolicznościach Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw by uznać, że stwierdzenie w umowie o przelew wierzytelności, iż powód przelewa na rzecz banku wierzytelności z tytułu umowy ubezpieczenia potwierdzonej polisą nr (...) oznacza, iż przelew obejmuje jedynie wierzytelności przyszłe z tej umowy ubezpieczenia.

Sąd Okręgowy oddalił wnioski dowodowe stron wskazując, że okoliczności na które je powołano nie miały dla sprawy istotnego znaczenia. Przyczyną oddalenia powództwa było bowiem dokonanie przez powoda cesji wierzytelności. W związku z tym przeprowadzanie powyższych dowodów prowadziłyby jedynie do przedłużenia postępowania.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł powód.

W apelacji zarzucił:

1. obrazę prawa materialnego, tj. przepisu art. 509 i art. 510 k.c. w zw. z § 2 ust. 1 oraz § 3 umowy o przelew wierzytelności z umowy ubezpieczenia z dnia 19 listopada 2009 r. nr (...) (dalej: „Polisa”) zawartej pomiędzy powodem, a (...) Bank (...) S.A. (dalej: „Bank”) w dniu 20 lipca 2010 r. (dalej: „Umowa Przelewu”) w zw. z art. 65 k.c. poprzez błędną wykładnię i bezpodstawne przyjęcie, iż Umowa Przelewu objęła również wierzytelność dotyczącą szkody majątkowej z dnia 03 czerwca 2010 r. powstałej w budynku w W. przy ul. (...), stanowiącej podstawę żądania pozwu, a w konsekwencji błędne przyjęcie, iż powód wobec rozporządzenia tą wierzytelnością na rzecz Banku nie miał legitymacji do jej dochodzenia, podczas gdy powód miał pełne prawo do dochodzenia roszczenia objętego pozwem, bowiem Umowa Przelewu dotyczyła wyłącznie wierzytelności przyszłych (powstałych po dniu jej zawarcia), co wynika jednoznacznie z istoty Umowy Przelewu, z celu tej umowy oraz z jej treści, a także z woli stron Umowy Przelewu.

2. naruszenie prawa procesowego, tj. przepisów art. 227, art. 233 § 1 i art. 328 § 2 k.p.c., przez dokonanie dowolnej oceny dowodów w zakresie ustaleń dotyczących treści, przedmiotu i skutków Umowy Przelewu oraz treści oświadczenia Banku z dnia 01 lipca 2011 r. (dalej: „Oświadczenie”), a także nieuwzględnienie i nierozważenie w sposób wszechstronny całokształtu okoliczności ujawnionych w tym zakresie w toku postępowania, w tym przede wszystkim pominięciem w rozważaniach dowodów mogących wyjaśnić ewentualne wątpliwości, bez należytego wskazania motywów takiego stanowiska;

3. Sprzeczność istotnych ustaleń Sądu w zakresie czynnej legitymacji procesowej powoda z zebrany w sprawie materiałem dowodowym przez błędne przyjęcie, iż Oświadczenie nie dotyczy umowy przelewu praw z polisy ubezpieczeniowej nr (...) (Polisa), wystawionej przez pozwanego, lecz umowy przelewu praw z polisy ubezpieczeniowej nr (...), podczas gdy błędne wskazanie w Oświadczeniu numeru polisy (...) zamiast (...) było wyłącznie skutkiem oczywistej omyłki pisarskiej Banku, przy czym fakt oczywistej omyłki pisarskiej był bez trudu do ustalenia, bowiem wyraźnie wynikał zarówno z treści samego Oświadczenia, jak i z pozostałych dowodów znajdujących się w aktach sprawy;

4. Błędne przyjęcie, iż celem Umowy Przelewu i zgodnym zamiarem jej stron nie było dokonanie przelewu wyłącznie przyszłych wierzytelności z Polisy oraz innych przyszłych wierzytelności z nowych lub przedłużonych umów ubezpieczenia, a co za tym idzie, iż powód nie wykazał czynnej legitymacji procesowej do dochodzenia przedmiotowego roszczenia odszkodowawczego;

5. Bezzasadne oddalenie na rozprawie w dniu 30 października 2012 r. wniosków dowodowych zgłoszonych przez stronę powodową, pomimo, iż fakty które miały zostać stwierdzone przy pomocy tych dowodów miały istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy;

6. Naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. poprzez nierozpoznanie istoty sprawy, będące następstwem mylnego przekonania, że strona powodowa nie miała czynnej legitymacji procesowej.

W konkluzji skarżący wnosił o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji, ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i utrzymanie w mocy wyroku zaocznego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie o ile zmierza do uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Prawidłowo zarzuca apelacja, że Sąd I instancji nie rozpoznał istoty sprawy. Zgodnie z jednolitą linią orzecznictwa Sądu Najwyższego, do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi m. in. wówczas, gdy sąd zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2013 r., IV CZ 5/13 i powołane tam orzecznictwo).

W rozpoznawanej sprawie Sąd Okręgowy oddalił powództwo przyjmując, że doszło do skutecznego przelewu wierzytelności powoda z umowy ubezpieczenia potwierdzonej polisą nr (...) na rzecz (...) Bank (...) S.A. Powyższe stwierdzenie Sądu I instancji na ówczesnym etapie postępowania było zbyt kateryczne i nie poparte materiałem dowodowym zaferowanym przez strony.

Sąd Okręgowy ustalił jedynie, że strony w dniu 19 listopada 2009 r. zawarły umowę ubezpieczenia, która została potwierdzona polisą nr (...), zaniechał natomiast w ogóle rozważenia, czy nieruchomości, w której doszło do powstania szkody objęta była powyższą umową. Kwestia powyższa była sporna pomiędzy stronami, a nie sposób przyjąć, że doszło do przelewu wierzytelności bez ustalenia czy wierzytelność ta mogła w ogóle powstać na podstawie umowy z dnia 19 listopada 2009 r.

Niezależnie od powyższego istotniejsze w sprawie jest, że Sąd I instancji dokonał bardzo pobieżnej analizy umowy przelewu z dnia 20 lipca 2010 r. opierając się przy tym jedynie na literalnym jej brzmieniu, a z pominięciem reguł wykładni określonych w art. 65 par. 2 k.c. Sąd Okręgowy pominął, że w odpowiedzi na sprzeciw od wyroku zaocznego został zgłoszony dowód z przesłuchania strony powodowej na okoliczności wskazane w tym piśmie. Skoro Sąd I instancji nie wezwał wnioskodawcy do bardziej precyzyjnego oznaczenia tezy dowodowej, to przyjąć należy, że dowód ten powołany został między innymi na okoliczność zamiaru stron i celu umowy przelewu, co stanowiło przesłankę

ustalenia legitymacji procesowej po stronie powodowej. Wniosek ten został oddalony niesłusznie w sytuacji, gdy Sąd I instancji uznał, że powód nie udowodnił, iż przedmiotem cesji nie była wierzytelność wynikająca ze zdarzenia z dnia 3 czerwca 2010 r. Swoje przekonanie Sąd Okręgowy oparł jedynie na pisemnym oświadczeniu (...) z dnia 1 lipca 2011 r., w którym omyłkowo (jak wskazał powód) powołano polisę nr (...) nie zaś (...). Nie wyjaśnienie tej kwestii stanowiło naruszenie zasady lojalności procesowej w sytuacji, gdy strona przedkładając oświadczenie Banku powoływała się jednocześnie na polisę nr (...). Wskazać przy tym należy, że oświadczenie powyższe, niezależnie jakiej polisy dotyczy, nie stanowi dowodu zgodnego celu i zamiaru stron umowy. Oświadczenie takie stanowi jedynie dokument prywatny ze skutkami określonymi w art. 245 k.p.c. W takiej sytuacji przeprowadzenie dowodu z przesłuchania strony powodowej było konieczne.

U podstaw oddalenia powództwa legła również wykładnia postanowień umowy przelewu dokonana wyłącznie na podstawie samej treści utrwalonej na piśmie. Wyniki tej wykładni na obecnym etapie postępowania należy uznać za błędne. Błędnie bowiem uznał Sąd I instancji, że w umowie przelewu strony precyzyjnie oznaczyły wierzytelność będącą przedmiotem rozporządzenia. Prawidłowo podnosi strona skarżąca, że gdyby cesją miała być objęta także wierzytelność już istniejąca to cedent i cesjonariusz wyraźnie wskazaliby na jej podstawie, to jest szkodę wyrządzoną w dniu 3 czerwca 2010 r. w nieruchomości przy ul. (...). Zważyć bowiem należy, że ta wierzytelność powstała (o ile powstała) przed zawarciem umowy kredytu i umowy przelewu. Należy wziąć także pod uwagę, że celem umowy przelewu było zabezpieczenie terminowej spłaty kredytu, a z materiału dowodowego (w szczególności oświadczenia (...) załączonego do apelacji) nie wynika, aby strona powodowa zalegała z jakimikolwiek ratami, a z pewnością zaległości takiej nie było w chwili zawierania umowy kredytowej. Logika wskazuje zatem, że gdyby strona powodowa miała przelać na rzecz (...) także wierzytelność już istniejącą (zdaniem skarżącego), to opisałaby ją wyraźnie w umowie przelewu. Tymczasem z umowy z dnia 20 lipca 2010 r. wynika, że przedmiotem ubezpieczenia są ogólnie wierzytelności z tytułu umowy ubezpieczenia z dnia 19 listopada 2009 r. oraz wierzytelności przyszłe, ale wynikające z nowych lub przedłużonych umów ubezpieczenia. Nie wyklucza to w żadnym razie przyjęcia, że jeśli chodzi o umowę ubezpieczenia wówczas obowiązującą, to wolą stron było także przelanie wierzytelności przyszłych z tej umowy, a więc powstałych po dniu 20 lipca 2010 r. Taka właśnie intencja wynika zarówno z twierdzenia powoda jak i z oświadczenia (...).

W tym stanie rzeczy, na obecnym etapie postępowania nieuprawnione było uznanie Sądu Okręgowego, że powodowi nie przysługuje legitymacja materialna w niniejszym postępowaniu.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd I instancji ustali, czy umowa ubezpieczenia z dnia 19 listopada 2009 r. obejmowała swoim zakresem także nieruchomość przy ul. (...) i w tym celu oceni zasadność twierdzeń stron co do wykładni klauzuli automatycznego pokrycia (pro rata temporis) oraz klauzuli miejsca lokalizacji, a także rozważy pozostałe zarzuty stron związane z tą kwestią. Sąd Okręgowy powinien również przeprowadzić dowody wnioskowane przez stronę powodową na okoliczność zgodnego zamiaru i celu umowy przelewu z dnia 19 listopada 2009 r. i dokonać ponownie jej wykładni.

O ile Sąd I instancji dojdzie do wniosku, że w rozpoznawanej sprawie zachodzi odpowiedzialność pozwanego co do zasady, to konieczne stanie się rozważenie w oparciu o zaoferowany przez strony materiał dowodowy, kwestii wysokości szkody.

Mając na uwadze przedstawione okoliczności Sąd Apelacyjny uznając, że Sąd I instancji nie rozpoznał istoty sprawy, na podstawie art. 386 par. 4 k.p.c. orzekł jak na wstępie.